

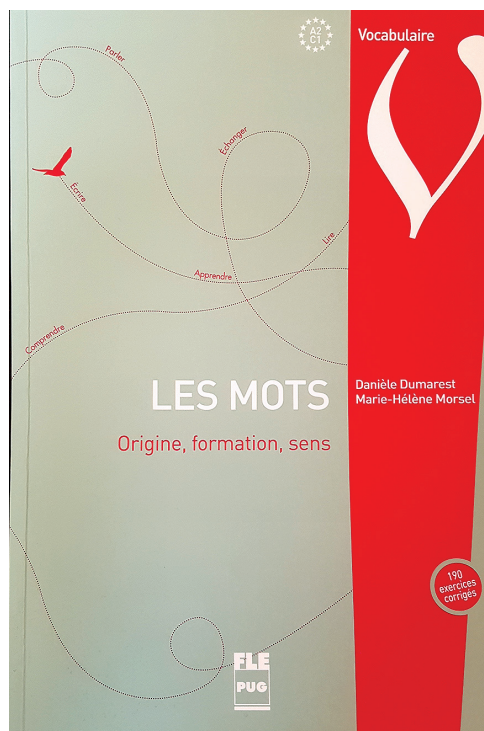
ОБУЧЕНИЕТО ПО ЛЕКСИКА ВЪВ ФОКУС

Dumarest, Danièle & Marie-Hélène Morsel. (2017). *Les mots. Origine, formation, sens. Collection « Vocabulaire et lexique »*, Grenoble: PUG. 256 p., ISBN 978-2-7061-2635-2

Димитър Веселинов

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Думите, без които не може да се осъществи който и да е успешен учебен процес и да се представи каквото и да е нормално ежедневно общуване, са обект на дългогодишно изследване от страна на френските методици Даниел Дюмаре и Мари-Елен Морсел. В съвременните учебни системи за комуникативно усвояване на чужд език мястото на лексикалния компонент продължава да няма точна фиксация, ясно очертани лингводидактически параметри и конкретна процедура за преподаване и овладяване. Забелязва се тенденция към „реабилитиране“ на този важен методически проблем, но въпреки това квантитативното и квалитативното развитие на лексикалната компетентност остава маргинален въпрос за част от съвременната френскоезична методическа литература. Бързите успехи в овладяването на техниките за чуждоезиково общуване не гарантират автоматичното паралелно обогатяване на индивидуалния активен и пасивен лексикален запас и все по-често се проявява като препятствие по пътя към пълноценното овладяване на даден чужд език.



Успешното обучение би трябвало да бъде съпроводено от системно овладяване на фиксирано минимално количество от лексикални единици и познания за тяхното функциониране в ежедневната устна и писмена реч. Изследването на Даниел Дюмарест и Мари-Елен Морсел е резултат от богатия практически опит, натрупан от авторите по време на ръководените от тях курсове по френски език като чужд в Гренобълския университет. Особеност на това методическо ръководство е обвързаността на теорията с практиката, което се постига с включването на огромно количество упражнения за овладяване както на систематизираното познание за същността и особеностите на френската лексика, така и за практическото овладяване на употребата на обследвания лексикален минимум в процеса на динамична френскоезична комуникация чрез спазване на принципа за градуалност според четирите класически равнища A2 (завършващ етап), B1, B2 и C1. Композицията е със смесен характер, съдържаща теоретична разработка на конкретното лексикално явление и система от упражнения за неговото поэтапно овладяване.

Разработеният материал е разположен в пет части: теоретичен увод (с. 11–27), морфология (с. 29 – 97), семантика (с. 99 – 179), ключ към упражненията (с. 181 – 250), селективна библиография (с. 251). Всяка част покрива важен теоретико-приложен проблем и включва апробирани упражнения, отличаващи се със своята разнообразност и потенциал за лингводидактически трансфер според конкретиката на съответната образователна ситуация.

В уводната глава се разглеждат въпросите, свързани с първичния лексикален фонд на френския език, заемките от старогръцки и латински език, заемките от останалите езици, актуалните в съвременния език латински крилати фрази, имена на митични герои и исторически места, както и масивът от собствените имена, превърнали се в нарицателни. Авторите дават кратка, но изчерпателна картина на процесите, довели до формирането на съвременния френски речников словник, като специално се спират върху стратното представяне на лексиката по векове с отчитане на чуждестранното влияние върху формиращото се лексикално ядро на френската реч.

Важен приносен момент в представянето на френскоезичната базова лексика, очертаваща профила на съвременния масов ползвател на този език, е стремението да се замени традиционното речниково азбучно изброяване на отделните лексикални масиви чрез проектирането им в плана на съдържанието и в плана на формата, като всяко от тези две множества се реструктурира в глави и подглави въз основа на методически релевантни критерии за целесъобразност, необходимост и достатъчност. Планът на формата е проектиран като морфологична интерпретация, а планът на съдържание – като семантична интерпретация на френскоезичната лексика.

Морфологията на френските думи (или т.нар. лексикална морфология) е посветена на изследването на лексикалните елементи като единици с проста

и сложна структура, чието образуване се явява резултат от отделни процеси с деривационен и композиционен характер. Тя е разпределена в четири глави: лексика, създадена върху основата на композиционни процеси; лексика, съставена въз основата на деривационни процеси (префиксация, суфиксация, съкращаване, звукоподражание).

Семантика на съвременната френска лексика се разглежда в 6 глави според характера на връзките, които позволяват да се реконструират вътрешно при-същи лексикални вериги: йерархични връзки; синонимия (еквивалентна релация); антонимия (опозитивна релация); колокация (привилегировани междусловни релации); полисемия; омонимия и паронимия (разглеждани като явления, затрудняващи процеса на овладяване на френскоезична лексика). Известният факт за липса на перфектна синонимия и антонимия се интерпретира лингводидактически чрез включването на допълнителен обяснителен материал за поведението на съответните лексикални единици в ежедневната комуникация например за синонимната верига *ami – copain – camarade – pote* с общия семантичен индекс ‘приятел’ или за антонимната верига *blanc* ‘бял’ – *noir* ‘черен’ – *rouge* ‘червен’ с опозиционни реализация от типа *pain blanc* ‘бял хляб’ – *pain noir* ‘чер хляб’ – *vin blanc* ‘бяло вино’ – *vin rouge* ‘червено вино’ или *le rouge et le noir* ‘червено и черно’. В случая особен интерес заслужават не само обясненията, но и конкретните примери. Френските думи могат да имат еднаква граматична функция, но невинаги могат да се употребят в еднаква лексикална среда: *Son copain est entré dans la salle en chuchotant quelques mots* <-> *Son camarade a pénétré dans la pièce en murmurant quelques paroles*.

Основният принос се състои в изграждането на адекватна и съвременна система от упражнения за поетапно овладяване на френската лексика, групирана около конкретно морфо-семантично явление, обвързващо тясно теорията с практиката, и даваща възможност на преподавателите да използват елементи от тези градуални упражнения в своята конкретна работа независимо от особеностите на използвания официален учебник. Предвидена е възможност за самостоятелна работа, като за целта за включени необходимите адаптирани теоретични обяснения. Илюстративният материал се отличава със своята актуалност и широка разпространеност на употребата.

Ключът към включените в изданието система от упражнения следва разпределението на разглеждания материал според анализирания и лингводидактически интерпретиран материал в отделните части и глави. Графичното оформление се отличава със своята прецизност и утилитарност, насочваща директно ползвателите към правилните отговори и оптимизираща използваемостта на тази част. За съжаление, библиографията е силно ограничена откъм заглавия и в действителност включва само дванадесет фарови изследвания на френската лексика, което не отразява правилно

богатата теоретическа основа, върху която е конструирано рецензираното издание.

Рецензираното издание е несъмнено успешен опит за представяне на френската лексика през призмата на морфо-семантичната структурална композиция на хибриден теоретико-приложен компендиум за активно и пасивно овладяване на основния пласт от съвременната френскоезична лексика, ексцерпирана от източници, пресъздаващи конкретиката на френската езикова ежедневна комуникация и актуална текстуална реалност.

VOCABULARY TRAINING IN FOCUS

Dumarest, Danièle & Marie-Hélène Morsel. (2017). *Les mots. Origine, formation, sens. Collection «Vocabulaire et lexique»*, Grenoble: PUG. 256 p., ISBN 978-2-7061-2635-2

✉ **Prof. Dimitar Vesselinov, DSc.**
University of Sofia
Sofia, Bulgaria
E-mail: d_vesselinov@yahoo.fr